

CARPELAN, CARL EPHRAIM

**Tal, hållet uti riksens höglofl. ständers
fiskeri-deputation, wid des sidsta
sammanträde under riksdagen år 1766,
på deputationens åstundan til trycket
befordradt./ (Carl Ephr. Carpelan.)
Stockholm, tr**

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- ➔ Få samma utseende och känsla som med originalet!
- ➔ Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- ➔ Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- ➔ *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- ➔ *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- ➔ Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> lla boken.

- ➔ <http://search.books2ebooks.eu/>

B a l,

hållet uti

**Rikens Höglofl. Ständers
Fiskeri-Deputation,**

mid

Des sidste Sammanträde,

under Riksdagen år 1766,

På Deputationens åstundan

til Trycket befordradt.

G E D E R H O E M,

Trykt uti Johan Georg Langes Boktryckeri, 1766.

Imprimatur.

N. v. OELREICH.

S. T.

Det förtroende wid Riksdagens bdrjan Oss wardt lemnadt, då Wi til Ledamöter i denna Deputation blefwo utuämde, hafwer satt Oss i många bekymmersamma stunder, at samma som sig bordt kunna upfylla, och hwarföre Wi med glada hjertan sökt ställa Wår omtänka därhån, at i de Oss ombetrodde wärf, få i dagen lägga den nit, hwarmed den ena Ledamoten täflat med den andra uti bättre råd til det allmännas bästa för framtiden.

Under Wåra hafde flitige sammanträden hafwer Deputationen fast des upmärksamhet wid de förnämsta delar, som skulle bidraga til Rikets Fiskeriers upkomst och förbättring.

Til at winna detta ändamål, har Deputationen funnit nödigt, hos Rikens Höglof. Ständer föreslå medel, hwarigenom de band kunde uplösas, som, under namn af twång och monopolier, hindrat en fri Nation i denna för Riket ofskattbara näring.

IBland de arbeten, som til Rikens Höglof. Ständers approbation blifwit i detta ämne afgifne, får Deputation nämna en förnyad Stadga för Rikets Hafs- och Ström- och Insiö-Fiskerier, igenom hwilken de förre stadgar blifwit sammandragne samt lämpade efter

närvarande tider. Och til vidare ordnings handhaf-
wande, har Deputationen föreslagit en ytterligare för-
nyad Hamm-Ordning.

Huru Deputationen funnit en Direction öfwer Nord-
sö- Fisket i Götheborg och Bohuslän wara nödig, har
Deputationen, sedan Rikens Höglof. Ständer pröfwat
en sådan kunna inböras, upgifwit en särskildt Stadga
för samma Fiske, och desutom tilstyrkt, på det at Rikets
Tabyggare mera allmänt af det fördelaktiga Sill- Torst-
och Långe- Fisket sig få gagna, frihet för Finske, Öster-
och Westerbottnisse samt Wester- Norrlandske Inwä-
nare, at med sine fartyg til Götheborgska och Bohus-
länske Stårgårdarne affegla, där fiska, och insaltning
nyttja, samt dit de Lands- producter föra, som för Fiske-
riernes behof äro nödwändige, eller ock emot sådana
waror därstädes Fiskewaror sig tilbyta.

Såsom til Fiskares mera förmån ländande, har öfwen
Deputationen tilstyrkt Trans-utskifning, och den öfwen
ställt til Finska och Bottniska wiskarne.

Den ifrån år 1752, til Sillfiskeriernes underhöd och
upmuntran bewilljade Fiskeri- Fond, som wid de senas-
te Riksdagar blifwit tildekt, och til förledit års slut
utgjordt in alles en summa af 5,911,326 Dal. 11 och et
halft öre, eller 19 Tunnor Guld, 211,326 Dal. 11 och
et halft öre Rmt, har Deputationen med mycket besvär
esterledt, huru desse medel til sine rätta behof blifwit an-
wände, och sådant för Rikens Höglof. Ständers ögon
framlagt, samt tillika upräkt de oreder, som därwid
existerat, och därjämte föreslagit utwägar, som kända
til framdeles hämmande däraf, jämte hwad til des så-
frare

frare förvaltning se må med Fondens minsta länning och indragning af åtskillige löner.

Rikets närvarande beträngda tillstånd, och Sillskiftets wid Götheborgs och Bohuslänska stränderne mera wundne stadga, har föranlåtit Deputationen at affyrka de bestådde prämier för utskjeping, och at därföre den än continuerande Fiskeri-Fonden endast bör användas til deras förnödande, som redan gjort sig efter försatningarne til prämier förtjente, och at dem i ordning af de efter handen inslytande medel utfä, hwilkas fordran sig bestiger wid förledit års slut til 4/541148 Dal. 13 öre, men nu til 3/615358 Dal. 21 öre Runt; dock på det Sills och Salteri-Jokare icke all upmuntran af Publico på en gång må betagas, har Deputationen därföre föreslagit nederlags-frihet på Salt til Fiskeriernes behof, och Tullfrihet på det Salt, som til exporterad Fiskewara där erfordras, äfwen ock färst Sills friare försälgning.

Deputationen har wäl ganska mycket ömat den förlust, Riket kommit uti, af den kostnad, Fiskeri-Fonden haft, och en anseelig del af des inkomst medtagit, genom den nedlagde Hwalsfiske-fångsten, Robbenlageriet wid Grönland och Straat-d'Avie, Hummer-exporten, samt Sillskiftet med Buyser wid Hettland; men som Rikets tilgång icke medgifwer, at dem nu åter i stånd sätta, äfwen det, at Rikets förmån därwid icke warit så swarande, som man förmodat, såsom ock, at så länge den Högste Guden förunnar Och rikeligt Sillsfiske wid Götheborgs och Bohus-Läns stränder, det sednare eller Sillskiftet med Buyser är således mindre lönande, hwärföre Deputationen i det stället tillskrift, at om Gud skulle täckas skilja wälsignelsen af Sill ifrån Wära stränder,

som Gud nådeligen afböje, må wäldtagas de då för Riket
nyttige Författningar; men på det Riket icke må sakna
all den fetaste Silen, som i öfna sjön Midsommars-
tiden fångas, och den där på Holländska sättet bereda,
hwarigenom Riket en nationelle winst kunde tillflyta,
som annars Holländaren för den begärliga Holländska
Silen erhåller, har Deputationen icke försummat Rik-
sens Höglof. Ständer tillsyrka, at någon ringa förmon till
at fånga Sill på detta sätt i öfna sjön med Brak-Eta
eller annat, må dem, som det wela nytja, förunnas;
hwarwid dock Deputationen förmärkt, at ändamålet icke
lärer, för emellankomne hinder, winnas.

Till Skogarnes besparing och at Fiske- och Salterierne
icke må hafwa brist på Wirke och Råril, har Deputa-
tionen ibland annat uppgifwit en, af Commissarien
Norberg upfunnen Invention, at med Battu-werk för-
ringa kostnad såga laggar och limbar, hwarigenom utaf en
ståck af 7 alnars längd och 20 tumes Diameter, sågad i
8 klyftor, och hwardera i 5 längder, kan efter safring
skäras 480 laggar, och de trenne minsta af hwarje klyft
afsågade, utgöra en tilökning af 120, så at af hela stocken
kan fås 600 större och mindre limbar, hwarwid ej större
tid åtgår, än at 240 laggar på timman eller 5760 styck
ken på dygnet kunna sågas.

Sedan Deputatten uti Sine till Rikens Höglof.
Ständer upgifne tillsyrkande, å ena sidan stält des af-
seende därhån, at utur wägen rödja de förekomne hinder
wid Fiskeri-näringen, samt at så med minsta omwäg
en wäl beredd och säker försälgnings-wara, har man där-
emot å andra sidan haft många öfwerläggningar om
Fiskens befredande under leketid, och at ej i förtid den
till

tiltvärande Fisken borttages; men detta har genom Deputationens Ledamöters skiljaktiga tankar icke vunnit i allmänna Stadgan all den påkostade önskan, som jag för min del åstundat; alt hwad härwid åtgöras kunnat, har man sedan bjudit til at hjälpa uti någre s. s. genom flyende öfwerenskommelser i Lands Orterne, och uti et särskildt Betänkande föreslagit Fiskeplantering i Insjödar och inre Skärgårdar, som med ringa kostnad til Rikets Inwånares stora bättnad kan lätteligen widtagas, hwilken plantering af Kongl. Wetenskaps-Academien såsom approberad, blifwit ibland des Handlingar förut utgifwen.

På det Fiskare må med mindre kostnad få sig tilhandla sådana Beskrifningar och säkra Rön, m. m., som til Fiskeriernes upkomst och förbättring kunna lända, har Deputationen icke undgått, Rikens Höglof. Ständer tillstyrka, at desse måge under Kongl. Commerce-Collegii tillsyn uti et Werk tilhopa samlas, och genom Trycket til det allmännas tjenst, därefter utgifwas.

Jag får ock wid detta tillfälle icke förglömma en wärd Riksdageman, Majoren och Riddaren Fri-Herre Nils Gyllenskiärna, som warit ganska sorgfällig om Fiskeriernes upkomst, och i synnerhet om Lax-fisken, Kungs-Ådras öppenbållande, och at den tiltvårande Fisken ej i förtid genom finmastade bragder må borttagas; hwarföre Deputationen til närmare underrättelses århållande, på Sin bekostnad låtit til Trycket befordre bemänte Fri-Herres härom ingifne Memorial.

Härmed har jag nu i största korthet sökt påminna Höglof. Deputationen om de hufvudsakeligaste göromål, som Deputationens upmärksamhet wid denna Riksdag före-

förekommitt; och hwad här felar, öfveropas Deputatio-
nens til Rikens Höglof. Ständer nyligen afgifne Be-
rättelse, som utwisar, huru hwarje S. af des Instruction
blifwit efterlefwad.

Island andra, af Wåra första Ledamöter sakne Wi
nu twännes närwaro: den ena har, enskildte angelä-
genheter uti sednare halftwa delen af Riksdagen betagit
Deputationen des biträde; och et upkommitt moln skilde
Höglof. Deputationen ifrån den andra; deras öm- och
sorgfällighet at tänka i wälmening för det allmänna,
uti de delar, de med Oss samrådt, är och blir uti Depu-
tationens beständiga minne.

Sluteligen får jag, som mer än halftwa tiden under
denna Riksdag haft den hedern at i Deputationen föra
ordet, nu den åran, klubbhan nedlägga, och tildnska Höglof.
Deputationens samtelige Respective Ledamöter Her-
rans wälsignelse, at med nögd sinnen i Edra hemwisten
så bärja frukten af Wåra Riksdags- Arbeten, samt in-
nessluta mig i Höglof. Deputationens Ledamöters wår-
da wänskap: fågnandes det så Höglof. Deputationen
som mig, at Wåra rådslag haft Rikets och Medborgares
sanskyldiga bästa til ögnamärke, hwarom Wåra sam-
weten i tiden, och Höglof. Deputationens Protocoller
uti framtiden, skola wara ojäfaktiga witnen.

CARL EPHR. CARPELAN.

www.books2ebooks.eu